

Riktlinje om intellektuella tillgångar skapade vid KTH

Inledning

I en akademisk miljö är intellektuellt skapande, delandet av idéer och öppenhet centrala värdegrunder. Målsättningen är alltid att öka graden av kunskap och verka för spridning av denna. Skapandet av intellektuella tillgångar (IP)¹ är ett naturligt resultat av arbete inom den akademiska miljön och KTH vill säkerställa att sådan IP tillfaller upphovsmannen på ett rättmätigt sätt samtidigt som öppenhet och fortsatt delande av kunskap måste eftersträvas.

Med IP i denna riktlinje menas sådana intellektuella tillgångar som har eller kan ha immaterialrättsligt skydd enligt gällande lagstiftning såsom, men inte begränsat till, patent, upphovsrätt, varumärkes- och mönsterskydd men också allt sådant som utgör resultat av intellektuellt arbete såsom, men inte begränsat till, uppfinningar, prototyper, modeller, texter, sammanställningar, uträkningar, beräkningar, information, material, data, kunskap, metoder, ritningar mm.

Denna riktlinje har till syfte att med utgångspunkt i gällande lag och regler fastställa principer för hur KTH ska hantera IP. Hänsyn har också tagits till sedvana på KTH.

1. Ägande- och nyttjanderätt

Utgångspunkten är att rättigheter till IP som skapas som ett led i undervisning och forskning ska tillfalla upphovsmannen.^{2 3} Upphovsmän kan vara såväl studenter som anställda vid KTH. För lärare gäller en utvidgad rätt till patenterbara uppfinningar i jämförelse med vad som gäller i övriga arbetslivet. Detta är en konsekvens av dels lärarundantaget, dels den vidgade tolkning av lärarens rättigheter till att omfatta mer än enbart patenterbara uppfinningar som följer av sedvana på KTH.

Vad gäller undervisningsmaterial som en lärare tar fram i sin anställning, så är denna upphovsman till sådant material. KTH har dock en nyttjanderätt till det undervisningsmaterial som tagits fram inom ramen för anställningen. Nyttjanderätten innebär en rätt för KTH att använda undervisningsmaterialet i KTH:s normala verksamhet och för de undervisningsändamål som kunnat förutses vid undervisningsmaterialets tillkomst.

¹ Intellektuella tillgångar är en svensk översättning av det engelska begreppet "Intellectual Property", förkortat "IP". "IP" är den vedertagna förkortningen för intellektuella tillgångar även i Sverige.

² Den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk är upphovsman till detta och har följaktligen upphovsrätt till verket. Jfr Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

³ I enlighet med det så kallade "Lärarundantaget", Jfr Lag (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar samt den vedertagna sedvana kring detta som gäller på svenska lärosäten.

Nyttjanderätten ger KTH rätt att använda undervisningsmaterial för undervisningsändamål och att genomföra nödvändiga ändringar och uppdateringar av materialet. Nyttjanderätten innefattar också en rätt att tillgängliggöra och framställa exemplar, såväl i tryckt som i elektronisk form, samt lagra undervisningsmaterialet. KTH:s nyttjanderätt inskränker inte lärarens upphovsrätt till undervisningsmaterialet vilket innebär att läraren bland annat har full frihet att använda undervisningsmaterialet för exempelvis produktion av läroböcker, artiklar eller andra vetenskapliga verk och att använda det vid undervisning för annan huvudman, se närmare riktlinje avseende rätten till undervisningsmaterial framställt vid Kungliga Tekniska högskolan.

2. Principer vid samverkans- och uppdragsforskning⁴

I princip tillfaller, enligt lärarundantaget, äganderätten till forskningsresultatet forskaren⁵ själv. Dock kan avsteg, om forskaren själv medger detta, från fall till fall, bli aktuellt vid samverkans- och uppdragsforskning. Såväl vid samverkansforskning som vid uppdragsforskning kan motparten även erhålla en nyttjanderätt till IP enligt avtal som påverkar lärarens och KTH:s rättigheter. Deltagande forskare ska informeras om sådana villkor av projektansvarig forskare innan projektet inleds.

2.1. Regler för ingående av avtal vid samverkans- och uppdragsforskning

2.1.1. KTH och dess forskare ska kunna forska vidare på de resultat dessa genererar.

2.1.2. KTH och dess forskare ska kunna publicera de egna forskningsresultat dessa genererar.

2.1.3. I enlighet med SUHF-principerna⁶ får publicering av eget forskningsresultat *”fördröjas med maximalt en månad för att ge övriga avtalsparter möjlighet att säkerställa att publicering inte innehåller information som överenskommit ska vara hemlig, och med ytterligare tre månader för att möjliggöra ansökan om immaterialrättsligt skydd”*.

2.1.4. Upphovsmannen ska äga de egna forskningsresultat som genereras. Detta kan möjligen frångås vid fullfinansierad uppdragsforskning. Vidtar en extern part efter överenskommelse patentering av forskningsresultat ägd av upphovsman vid KTH ska upphovsmannen alltid erhålla skälig ersättning.

2.1.5. Licens till forskningsresultat ägd av upphovsman vid KTH kan ges mot skälig ersättning.

2.1.6. Överlåtelse av forskningsresultat ägd av upphovsman vid KTH kan ske efter överenskommelse och mot marknadsmässig ersättning.

⁴ Med uppdragsforskning avses i denna riktlinje behovsmotiverad forskning eller uppdrag som kräver vetenskapliga lösningar på ett problem som företag, myndighet eller organisation har definierat. Uppdragsforskning betalas fullt ut av uppdragsgivaren enligt SUHF:s beräkningsmodell om full kostnadsersättning. Med samverkansforskning avses i denna riktlinje forskning som bedrivs i samverkan mellan akademi, institut och företag, där alla parter på något sätt aktivt bidrar i forskningen. Vid samverkansforskning kan företag bidra in kind, medan akademins forskning kan (del)finansieras av statlig forskningsfinansiering, EU etc.

⁵ Med forskare avses i denna riktlinje forskare och doktorand.

⁶ Principer för immaterialrättslig hantering i forskningsavtal (SUHF REK 2016:3, dnr 0067-16)

2.2. Särskilt om forskaravtal

Projektansvarig forskare ansvarar för att varje deltagande forskare i sin tur tecknar ett forskaravtal inför dennes projektmedverkan. Forskaravtalet syftar bland annat till att ge KTH rätt att teckna avtal som ger en eller flera samarbetsparter en nyttjanderätt till forskarens resultat.

2.3. Särskilt om KTH Holding

Vid centrubildningar vid KTH kan det i särskilda fall enligt aktuellt samverkansavtal bli nödvändigt för KTH Holding att ingå hängavtal med forskarna avseende rättigheter till resultat. I dessa fall är en resultatanmälan och en efterföljande hanteringsprocess via KTH Holding en förutsättning för vidare kommersialisering av relevant forskningsresultat. Hanteringen av forskningsresultat via KTH Holding måste ta hänsyn till regler i denna riktlinje samt eventuellt relaterade avtal som innehåller skyldigheter och rättigheter relaterat till forskningsresultatet.

2.4. Särskilt om studenters projektarbeten

Studenters projektarbeten kan kräva särskild reglering kring ägande och sekretess i förhållande till tredje part. Projektarbetet ska genomföras i enlighet med gällande riktlinjer för projektarbeten vid KTH och studenterna ska informeras om eventuella regleringar som påverkar utförandet av projektarbetet.

3. Bidrag till intellektuellt skapande

Alla som bidragit intellektuellt till ett akademiskt verk, oavsett om detta utgör ett skrivet verk eller annat intellektuellt skapande, ska få tillbörligt erkännande för detta genom erkännande som skapare av verket, referens eller citering.

3.1. KTH:s rätt till erkännande

KTH ska uppmuntra sina studenter och anställda att, då forskningsresultat publiceras eller presenteras, ge KTH tillbörligt erkännande som tillhandahållare av infrastruktur samt utbildnings- och forskningsinsatser.

3.2. Författarskap

En central uppgift för en forskare är att tillse att dennes forskning publiceras eller på annat sätt görs allmänt tillgänglig. Detta ansvar ligger på alla de som väsentligt bidragit till den forskning som ska publiceras. Författare till en publikation ska anses vara de, och endast de, som gjort ett väsentligt intellektuellt bidrag till publikationen. Alla som bidragit väsentligt till en publikation ska namnges som författare.

Doktorander är primära författare till sina avhandlingar och generellt sett huvudförfattare till publikationer baserade på deras avhandlingar. Studenter är primära författare till sina examensjobb.

Extern finansiering, annat icke-intellektuellt bidrag eller viss akademisk status utgör ensamt ingen rätt att upptas som författare av en publikation.

4. Särskilt om patentering i förhållande till publicering

Forskare som avser att söka patenträttsligt skydd för IP uppmanas överväga att avvakta publicering eller annat offentligt tillgängliggörande av samma IP till dess att patenträttsligt skydd har sökts, se dock p. 2.1.3 angående tidsfrister.

5. Rätt till del av intäkter från nyttiggörande

Om ett akademiskt verk blir föremål för kommersialisering ska upphovsmännen till detta dela på eventuella intäkter, om inte någon av upphovsmännen medvetet har avstått detta eller om annat har överenskommit mellan upphovsmännen/ägarna. Storleken av respektive intäktsdel bör vara i proportion till det intellektuella bidraget.

6. Anmälan

Anställda vid KTH som tagit fram IP och som avser att kommersialisera denna, bör informera KTH om detta.

7. Tredje parts rättigheter

Anställda vid KTH ska respektera tredje parts rättigheter, dvs. inte göra intrång i annans immateriella rättigheter.

8. Särskilt om forskningsdata

Forskningsdata är en särskild form av forskningsresultat som också kan utgöra IP och är därmed föremål för regler för ägande i enlighet med denna riktlinje. Utgångspunkten är att forskningsdata som tas fram eller på annat sätt ligger till grund för forskningsresultat ska vara öppen och fritt tillgänglig för användning i akademiska sammanhang. Forskare vid KTH har en skyldighet att skydda och bevara forskningsdata i enlighet med normer tillämpliga för det specifika forskningsområdet samt att göra data, på vilken deras forskning baseras, tillgänglig för andra vid KTH. Forskare som deltagit i ett forskningsprojekt där forskningsdata har inhämtats eller utvärderats ska anses ha lika rätt till data för vidare forskning och undervisning. Undantag från denna princip kan medges endast då forskningsprojektet är omgärdat av villkor i relaterade avtal eller om mer detaljerade regler eller riktlinjer på KTH säger annat. I de fall det finns villkor i avtal som begränsar hantering och tillgång av data, ska alla deltagande parter göras medvetna om dessa.

KTH medger, så långt detta är lagligt, en viss tidsperiod för utveckling, verifiering, eventuell patenteringsprocess etc. avseende data innan denna ska anses vara öppen och fritt tillgänglig enligt ovan.

9. Konflikt- och tvistlösning

Som utgångspunkt gäller att konflikter kopplade till rättigheter till akademiska verk och tolkning av avtalsprinciper beskrivna i denna riktlinje i första hand ska lösas via medling eller annan informell process. Vid tvister kopplat till dessa frågor ska i första hand juridiska avdelningen hantera dessa.